

Ryszard Hycner*, Józef Maślanka*

Plan zagospodarowania przestrzennego jako podstawa lokalnego systemu informacji o terenie**

1. Wprowadzenie

System informacji o terenie (SIT) to zgodnie z pkt 15 art. 2 Prawa geodezyjnego i kartograficznego (Ustawa 1989): „baza danych przestrzennych dotycząca określonego obszaru oraz procedury i techniki służące systematycznemu zbieraniu, aktualizowaniu i udostępnianiu danych”. W myśl art. 5 Prawa geodezyjnego i kartograficznego [16] podstawę do założenia krajowego systemu informacji o terenie stanowią dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków, ewidencji sieci uzbrojenia terenu oraz inne dane zawarte w państwowym zasobie geodezyjnym i kartograficznym.

Zakres danych obligatoryjnych krajowego SIT określony szczegółowo przez [12] dotyczy:

- państwowego systemu odniesień przestrzennych,
- rejestru granic Rzeczypospolitej Polskiej oraz granic jednostek zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa,
- osnów geodezyjnych,
- ewidencji gruntów i budynków,
- geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu,
- obiektów topograficznych.

Krajowy SIT jako system urzędowy należy rozpatrywać z perspektywy zakresu i możliwości wspierających podejmowanie decyzji. Podstawowym i najliczniejszym odbiorcą informacji dostarczanych przez krajowy SIT są i będą samorządy lokalne, które na mocy delegacji ustawowych podejmują najistotniejsze decyzje o charakterze przestrzennym, dotyczące większości mieszkańców gmin. Do takich decyzji należą, między innymi, sprawy z zakresu gospodarki nieruchomościami (na przykład podziały nieruchomości) czy też miejscowego planowania przestrzennego.

* Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków

** Artykuł powstał w ramach badań statutowych, nr tematu 10.10.150.771

Podany wyżej – za przepisami prawnymi [16] i [12] – zakres danych objęty krajowym SIT, mimo że stanowi w większości konieczną podstawę funkcjonowania lokalnych SIT, nie jest wystarczający dla podejmowania przez samorządy lokalne wielu decyzji o charakterze planistycznym lub administracyjnym. Niektóre warstwy krajowego SIT są wręcz „niewidoczne” dla zwykłego użytkownika (na przykład warstwa państwowego systemu odniesień przestrzennych). Powoduje to niewielkie zainteresowanie w tworzeniu i wykorzystaniu tak rozumianego SIT przez samorządy lokalne. Sytuację tę obecnie komplikuje również fakt, że na skutek kolejnych, niejasnych nowelizacji art. 24 Prawa geodezyjnego i kartograficznego [16] odebrano gminom, przynajmniej formalnie, bezpłatny dostęp do danych ewidencji gruntów i budynków dla realizacji celów statutowych. Obecny zapis w art. 24 ust. 4 pkt. 1 pozwala wprawdzie korzystać gminom nieodpłatnie z danych ewidencyjnych, ale jedynie: „w celu prowadzenia ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych i zmeliorowanych gruntów” [16]. Samorządy lokalne odbierają to jako kolejny przejaw tworzenia systemu informacyjnego zamkniętego na ich potrzeby, ograniczonego do realizacji głównie zadań geodezyjnych na poziomie powiatu czy województwa.

Biorąc pod uwagę podstawową zasadę tworzenia systemów informacyjnych, należy przytoczyć za Beynonem-Daviesem [1] następujące stwierdzenie: „«Dobra» informacja może być określona tylko w kontekście jej wykorzystania w działaniu człowieka. Dlatego projektowanie i opracowywanie systemów informacyjnych musi obejmować kontekst wykorzystania informacji”.

Dla funkcjonowania lokalnego SIT, wspomagającego procesy decyzyjne o charakterze przestrzennym i administracyjnym, konieczne jest pozyskanie przez gminę podstawowych danych z krajowego SIT i wzbogacanie tak założonego systemu o te dane, które określają lokalne, obecne i przyszłe, uwarunkowania przestrzenne. Dane takie, nawet jeśli są odpowiedniej jakości, nie mogą być jednak pozyskiwane i wprowadzane do systemu w drodze nieformalnych, nieuregulowanych prawnie procedur. Brak mocy prawnej tak pozyskanych danych uniemożliwia bowiem skuteczne oparcie na nich decyzji administracyjnych i przyczynia się w dłuższej perspektywie do niepowodzenia tak ważnego przedsięwzięcia, jakim jest prawidłowy rozwój przestrzeni.

Kolejnym istotnym i podstawowym zagadnieniem przy tworzeniu lokalnego SIT, służącemu realizacji zadań samorządów lokalnych, jest zapewnienie w sposób ustawy udostępniania i autoryzacji danych obejmujących teren gminy, przez odpowiednie instytucje.

Całe przedsięwzięcie związane z tworzeniem i funkcjonowaniem lokalnego SIT nie może być oczywiście realizowane bez zainteresowania i jednoznacznego wsparcia jego podstawowego użytkownika – samorządu lokalnego. Takie zaintere-

sowanie i wsparcie musi wynikać zarówno z uregulowań prawnych, jak i wymierzonych korzyści odnoszonych dzięki istnieniu SIT.

Zdaniem autorów, wyżej wspomniane konieczne warunki tworzenia i funkcjonowania SIT (optymalny zakres i moc prawna danych, faktyczne i prawne zainteresowanie użytkownika) są możliwe do spełnienia jedynie przy odpowiednim opracowaniu i realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Plany takie stanowią, zdaniem autorów, podstawę tworzenia i funkcjonowania lokalnego SIT, spełniającego zarówno kryteria użytkowe, jak i formalno-prawne. Zasadność tego twierdzenia autorzy będą chcieli wykazać w dalszej części artykułu.

Dla uściślenia problemu podać należy, że używane przez autorów w artykule pojęcie „lokalny SIT” odnosi się do:

- zakresu obszarowego systemu, który jest ograniczony do granic administracyjnych gminy;
- zakresu danych, specyficznych dla danego obszaru, określających lokalne uwarunkowania i ograniczenia;
- dostosowania technologii informatycznej (sprzęt komputerowy, oprogramowanie) do potrzeb i możliwości danego samorządu.

W żadnym przypadku użyte w artykule pojęcie „lokalny SIT” nie oznacza stosowania niestandardowych rozwiązań w zakresie danych i technologii informatycznych powodujących jego niezgodność z obowiązującymi przepisami, oraz brak możliwości wymiany danych.

2. Przegląd rozwoju systemu planowania przestrzennego w Polsce w świetle przepisów prawnych

Na przestrzeni ostatnich 50 lat zagadnienia dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego były regulowane przez następujące przepisy prawne:

- dekret z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju [2],
- ustawę z dnia 31 stycznia 1961 r. o planowaniu przestrzennym [14],
- ustawę z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym [15],
- ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym [17],
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [18].

Należy dodać, że zmieniały się nie tylko nazwy ustaw, ale przede wszystkim ich zakres oraz sposób regulowania przez nie zagadnień planistycznych. Tak więc według ustawy o planowaniu przestrzennym z 1984 r. [15] plany miej-

scove sporządzano jako plany ogólne i szczegółowe (art. 26 ust. 1). Miejscowe plany ogólne określały przyrodnicze, społeczne, ekonomiczne, kulturowe i krajobrazowe warunki przestrzennego zagospodarowania miasta, gminy (miasta i gminy) lub ich części oraz cele i zasady polityki przestrzennej tych jednostek (art. 26 ust. 2 [15]). Miejscowe plany szczegółowe określały zaś przeznaczenie gruntu, wyznaczały linie rozgraniczające te grunty, zasady uzbrojenia terenu oraz zasady kształtowania zabudowy, a w miarę potrzeby również inne warunki i wytyczne (art. 27 ust. 1, Ustawa 1984). Miejscowe plany szczegółowe sporządzano dla obszarów określonych w miejscowym planie ogólnym lub tam, gdzie istniała taka potrzeba. Plany miejscowe – ogólne i szczegółowe – były podstawą wydawania decyzji między innymi w zakresie wykorzystania gruntów na cele inwestycyjne (art. 33). Plany ogólne sporządzano zazwyczaj na mapach topograficznych w skali 1:10 000, które nie zawierały granic działek ewidencyjnych.

Z kolei ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym [17] w art. 2 stwierdzała, że ustalanie przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu dokonywane jest w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem warunków określonych w ustawach. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (z zastrzeżeniem art. 13 ust. 1 ustawy [17]) określenie przeznaczenia i ustalenie warunków zagospodarowania terenu następowało w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (WZiZT). Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego był przepisem gminnym (art. 7) uchwalanym przez radę gminy (art. 26). Przed opracowaniem projektów planów miejscowych sporządzano studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, którego celem było określenie polityki przestrzennej gminy (art. 6). Studium uchwalane przez radę gminy nie było jednak przepisem gminnym i nie stanowiło żadnej podstawy do wydania decyzji WZiZT. Rysunek projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wykonywano, zgodnie z § 5 ust. 1 Zarządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie rodzajów i wzorów dokumentów stosowanych w pracach planistycznych [20], na aktualnej mapie sytuacyjno-wysokościowej, zawierającej granice władania gruntami, sporządzonej w skali odpowiadającej przedmiotowi ustaleń planu. Dla terenów wiejskich stosowano głównie skalę 1:5000. Mapy takie powstawały na bazie map zasadniczych uzupełnionych o rzeźbę terenu pochodzącą z map topograficznych. W przypadku gdy mapy zasadnicze nie zawierały nakładki ewidencji gruntów i budynków, podstawą prac planistycznych były mapy ewidencyjne uzupełnione o elementy sytuacji terenowej przedstawionej na tak zwanych jednostkowych mapach sytuacyjno-wysokościowych przyjętych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, mapach topograficznych lub nawet na cyfrowych ortofotomapach opracowanych na bazie fotogrametrycznych zdjęć lotniczych w skali 1:26 000.

Art. 67 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym [17] określał termin ważności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych w myśl ustawy z 1984 r. Zgodnie ze wspomnianym artykułem (Ustawa 1994) plany takie traciły moc po upływie 5 lat od dnia jej wejścia w życie, czyli od dnia 1 stycznia 1995 r. Ze względu na mały postęp w opracowaniu i uchwalaniu nowych planów (nie więcej niż 20% gmin posiadało nowe plany), termin ten zmieniano dwukrotnie poprzez nowelizację art. 67 ustawy, przedłużając go do 8 lat. Jeżeli gmina uchwaliła studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo jego zmiany, to termin ważności planów mógł być wydłużony do 9 lat.

Zapisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym [17] spowodowały ogromne problemy z uchwalaniem nowych planów, między innymi ze względu na możliwość skutecznego wydłużenia postępowania administracyjnego przez strony niezadowolone z rozstrzygnięć zawartych w projekcie miejscowego planu zagospodarowania (na przykład możliwość złożenia skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego). Biorąc pod uwagę poważne konsekwencje rozstrzygnięć planu dla wykonywania prawa własności przez właścicieli nieruchomości, konieczne stało się również bardziej szczegółowe i precyzyjne określanie samych rozstrzygnięć planu.

W dniu 27 marca 2003 r. uchwalono nową ustawę, noszącą tytuł: „o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym” [18], która weszła w życie 11 lipca 2003 r. i obowiązuje obecnie. Zgodnie z art. 4 tej ustawy „ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego”. Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na brak zapisu: „z zachowaniem warunków określonych w ustawach”, funkcjonującego w art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym [17]. Oznacza to, że całość zagadnień wymienionych w art. 4 ustawy [18] musi zostać określona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Przepisy tej ustawy spowodowały też kolejne komplikacje [5].

Plan miejscowy jest aktem prawa miejscowego (art. 14 ust. 8 [18]) uchwalanym przez radę gminy (art. 29). Plan musi być zgodny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które samo jednak nie jest prawem miejscowym. Zgodność uchwalonego planu zagospodarowania z przepisami prawnymi ocenia wojewoda (art. 20 ust. 2). Zgodność uchwalonych planów ze studium, szczegółowo sprawdzana przez wojewodę, powoduje niezrządkiem konieczność ponownego opracowania studium, przed przystąpieniem do opracowywania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ze

względu na zbyt ogólne zapisy studium lub jego niską dokładność w określeniu położenia elementów zagospodarowania.

Dużą i zasadniczą zmianą dla środowiska urbanistycznego było dokładne określenie już w samej ustawie skali rysunków planów oraz przyjęcie skali 1 : 1000 jako podstawowej dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jak wspomniano wcześniej była to zwykle skala 1 : 5000. Art. 16 ustawy [18] dopuszcza jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach stosowanie map w skali 1 : 500 lub 1 : 2000. W tym samym artykule określono wymóg sporządzania planów z wykorzystaniem urzędowych kopii map zasadniczych albo w przypadku ich braku map katastralnych, gromadzonych w państwowym zasobie geodezyjnym i kartograficznym. Takie wręcz rewolucyjne rozwiązania wynikały ze wspomnianej wyżej konieczności bardziej precyzyjnego i pełnego określenia w miejscowych planach zagospodarowania wszystkich tych elementów przestrzeni, które w istotny sposób warunkują jej przeznaczenie i zagospodarowanie. Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kształtują bowiem, wraz z innymi przepisami, sposób wykonywania prawa własności nieruchomości (art. 6 ust. 1). Dla terenów objętych planami nie wydaje się, zgodnie art. 2 ust. 1 ustawy [18], decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Ustawodawca uznał, że te elementy powinny zostać już określone i rozstrzygnięte w samym planie miejscowym.

3. Zakres i forma miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zakres miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określa art. 15 [18]. Zgodnie z nim, w planie miejscowym określa się obowiązkowo między innymi:

- przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania,
- zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego,
- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych,
- zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów.

- W planie miejscowym określa się także w zależności od potrzeb między innymi:
- granice obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości,
 - granice obszarów rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej,
 - granice obszarów wymagających przekształceń lub rekultywacji,
 - granice terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów służących organizacji imprez masowych.

Plan zagospodarowania obejmuje też niezwykle istotne z punktu widzenia SIT dane dotyczące aktualnego stanu zagospodarowania terenu i różnego rodzaju występujących na nim ograniczeń. Wynikają one ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (art. 10, [18]) i są dla planu wiążące (art. 9, [18]).

Dotyczą one długiej listy zagadnień, wśród których można wymienić między innymi:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu;
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony;
- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- stan prawny gruntów;
- występowanie obiektów i terenów chronionych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Odpowiednie organy, w zakresie swojej właściwości rzeczowej i miejscowej, są zobowiązane do współpracy przy sporządzaniu projektu planu miejscowego, polegającej na wyrażaniu opinii, składaniu wniosków oraz udostępnianiu informacji (art. 23, [18]). Organy te uzgadniają, na swój koszt, projekt planu miejscowego. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta może uznać za uzgodniony projekt planu miejscowego w przypadku, w którym wspomniane organy, nie określą warunków, na jakich uzgodnienie może nastąpić, albo nie powołają podstawy prawnej uzasadniającej ich określenie (art. 23, [18]). Nieprzedstawienie stanowiska lub warunków w odpowiednim terminie uważa się za równoznaczne odpowiednio z uzgodnieniem lub zaopiniowaniem projektu (art. 25, [18]).

Szczegółowe zagadnienia dotyczące wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części tekstowej i graficznej określiło [13].

Rozporządzenie to ustaliło wymogi dotyczące:

- materiałów planistycznych,
- skali opracowań kartograficznych,
- stosowanych oznaczeń,
- nazewnictwa,
- standardów,
- sposobu dokumentowania prac planistycznych.

Przy sporządzaniu projektu rysunku planu miejscowego stosuje się podstawowe jednobarwne oznaczenia graficzne dotyczące granic i linii regulacyjnych oraz elementów zagospodarowania przestrzennego określone w Polskiej Normie PN-B-01027 z dnia 11 lipca 2002 r. [13]. Podstawowe barwne oznaczenia graficzne i literowe dotyczące przeznaczenia terenów, które należy stosować na projekcie rysunku planu miejscowego, określa załącznik nr 1 do wspomnianego wyżej rozporządzenia [13].

Wspomniana wyżej norma PN-B-01027 o tytule: Rysunek budowlany. Oznaczenia graficzne stosowane w projektach zagospodarowania działki lub terenu (PN-B-01027 2002) odnosi się zasadniczo do oznaczeń stosowanych dla zagospodarowania pojedynczych działek. Zarówno forma tej normy – zbliżona do geodezyjnej instrukcji K-1 wydanej w 1979 r., jak i jej zakres jest niewystarczający dla opracowania cyfrowych planów zagospodarowania, a w konsekwencji do tworzenia lokalnych baz SIT. Autorzy proponują własne rozwiązania, wdrożone i zweryfikowane na wielu obiektach [7–9].

4. Wybrane propozycje standaryzacji cyfrowych planów zagospodarowania przestrzennego w aspekcie płynących z nich korzyści

Mając na uwadze znaczenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tworzenia lokalnych SIT oraz brak odpowiednich standardów w tym zakresie, autorzy – współpracując z kilkoma biurami urbanistycznymi z terenu Krakowa – opracowali własne propozycje dotyczące:

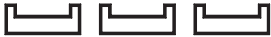

- rozwarstwienia tematycznego treści planów (tab. 1),
- jednolitej biblioteki symboli,
- jednolitej biblioteki typów linii obejmującej ponad 330 rodzajów linii (tab. 2).

Na podstawie zintegrowanych, geometryczno-opisowych baz ewidencji gruntów i budynków, wykonano dla potrzeb planistycznych różnorodne studia i analizy, które w pełni potwierdziły przydatność zastosowanych rozwiązań w zakresie usprawnienia technologii sporządzania projektów planów miejscowych, przy jednoczesnym zapewnieniu ich dokładności, jakości i spójności z sytuacją terenową.

Tabela 1. Przykład rozwarstwienia tematycznego cyfrowych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Nazwa warstwy	Nazwa podwarstwy	Treść podwarstwy	Typ linii
P_ZAG_L	L_R_OBOW	linie rozgraniczające planu – obowiązujące	p1-l_sz_07
	L_R_NOBOW	linie rozgraniczające planu – nieobowiązujące	p1-s07_d5p15
	T_NOWE_ZAB	nowopowstałe tereny zabudowy	p5-gr_n_zab2
	L_R_WODY	linie rozgraniczające od wód otwartych	p1-l_sz_07
P_STR_L	STR-DR_AKUST	strefa akustyczna drogi	p5-kor_ekol
	STR-DR_ODDZ	strefa oddziaływania drogi	p5-str_dr2
	STR-KOL_ODDZ	strefa oddziaływania kolei	p5-rez_prz
	STR-CMEN	strefa od cmentarzy – sanitarna	p5-ochr_cmn
	STR-T-EL_IST	strefa techniczna od elektroenergetyki – istniejąca	p5-ochr_urz
	STR-T-EL_PROJ	strefa techniczna od elektroenergetyki – projektowana	p5-str_sply
	STR-T-GAZ_IST	strefa techniczna od gazu wysokoprężnego – istniejąca	p5-ochr_urz
	STR-T-GAZ_PROJ	strefa techniczna od gazu wysokoprężnego – projektowana	p5-str_sply
	STR-ARCH-1	strefa archeologiczna klasy I	p5-och_zab1
	STR-ARCH-2	strefa archeologiczna klasy II	p5-och_zab0

Tabela 2. Przykłady typów linii miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Nazwa typu linii	Kod linii	Przykład graficzny typu linii
Linie regulacyjne zabudowy nakazane (ustalone)	p1-l_zab_p1	
Ciągi turystyki rowerowej	p5-tur_row	
Linia strefy krążenia samolotów	p5-str_saml	
Linia strefy wymiany i regulacji granic oraz porządkowania i sanacji istniejącego zainwestowania	p5-l_kier_5	
Linia elektroenergetyczna średniego napięcia nadziemna – projektowana	p5-u_en_12	

Wykonano tu między innymi: studium własności terenów oraz studium użytkowania gruntów.

Bardzo pomocne okazały się też dla urbanistów i przedstawicieli samorządów lokalnych cyfrowe mapy zasadnicze zarówno w postaci rastrowej, jak i wektorowej. Wzbogacenie tych map o treść pochodzącą z cyfrowych, rastrowych ortofotomap, sporządzonych na bazie zdjęć lotniczych w skali 1:26 000 (a obecnie częściowo także w skali 1:13 000), uaktualniło informacje o terenie i zwiększyło ich czytelność. Tak przygotowana baza znacznie skróciła fazę inwentaryzacji urbanistycznej oraz zapewniła jej odpowiednią jakość i kompletność, z uwagi na fakt, że objęła również tereny trudno dostępne dla tradycyjnych metod inwentaryzacji.

Prace badawczo-wdrożeniowe, prowadzone we współpracy z biurami urbanistycznymi na różnych obiektach w Małopolsce [7–9], pozwoliły na weryfikację przyjętych rozwiązań oraz pokazały ich duże znaczenie i przydatność. Przykładem potwierdzającym konieczność pilnej standaryzacji planów i włączenia ich do lokalnej bazy SIT jest sytuacja występująca w wielu miastach. Dla terenów miast plany zagospodarowania są bardzo często opracowywane etapami, obejmującymi wydzielone, niewielkie fragmenty obszaru miasta (20÷100 ha). Plany takie są sporządzane zwykle przez kilka zespołów urbanistycznych, stosujących różne – niekiedy sprzeczne ze sobą – oznaczenia tych samych zagadnień planistycznych. Prowadzi to do dużych niedogodności, a niekiedy i wręcz pomyłek w trakcie korzystania z planów i wydawania z nich wyrysów i wypisów. Po uchwaleniu i zatwierdzeniu planów nie jest niestety możliwa – z powodów prawnych – ich redakcja polegająca na zmianie i ujednoczeniu zastosowanej w nich symboliki.

Wyniki wspomnianych analiz teoretycznych oraz opracowane propozycje zaimplementowano w programie Ewmapa, mając na uwadze zarówno jego funkcjonalność i dostępność, jak i powszechne użycie w samorządach lokalnych. Program Ewmapa jest bowiem używany aż w 176 starostwach powiatowych [3]. Firma GEOBID, twórca programu, włączyła na stałe stworzone przez autorów biblioteki do pakietu instalacyjnego programu Ewmapa. Biura urbanistyczne, wykorzystując opracowane rozwiązania i konsultując często wybrane zagadnienia z autorami artykułu, sporządziły plany zagospodarowania przestrzennego dla wielu gmin. Należą do nich między innymi: miasto Chrzanów, miasto Trzebinia, gmina Krzeszowice, gmina Zabierzów, gmina Skawina, gmina Wielka Wieś, gmina Zielonki, gmina Charsznica, gmina Gołcza, gmina Kłaj, gmina Niepołomice, gmina Drwinia, gmina Skawina, gmina Pcim, gmina Dobczyce, gmina Myślenice, gmina Tokarnia, gmina Lubień, gmina Rabka, gmina Raba Wyżna, gmina Jabłonka Orawska, gmina Andrychów, gmina Kęty, gmina Łososina Dolna, gmina Nowy Targ. Plany te w pełni potwierdziły oczekiwania, jakie środowisko urbanistów i architektów stawia miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego w aspekcie ich jakości.

5. Zakończenie

Tworzenie lokalnych SIT obejmuje szeroką problematykę o charakterze prawno-organizacyjno-technologicznym. Koncentrowanie się wielu twórców SIT głównie na aspektach technologicznych, nieuchronnie prowadzi jednak do wystąpienia problemów w funkcjonowaniu SIT, które mogą w konsekwencji prowadzić do braku wiarygodności systemu i zaniechania jego rozwoju.

Idea integracji procesów informacyjnych o terenie dla potrzeb miejscowego planowania przestrzennego przedstawiona w opracowaniu Hycnera [4], w tym głównie procesów dotyczących ewidencji gruntów i budynków, została częściowo rozwiązana i wykorzystana w aspekcie praktycznym, odnoszącym się do sporządzania planów miejscowych [7–9].

Przedstawione w opracowaniu propozycje i rozwiązania szczegółowe mają służyć zatem koncepcji przyszłej, pełnej integracji informacji geodezyjnych i planistycznych, prowadzącej do usprawnienia oraz ulepszenia procesów planistycznych, a także dla takiego poszerzenia treści informacyjnej lokalnego SIT, które zaspokoi oczekiwania i potrzeby głównych użytkowników systemu – samorządów lokalnych.

Takie rozwiązanie z całą pewnością przyczyni się do podejmowania lepszych decyzji administracyjnych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza w aspekcie dokładnego przedstawiania terenów o jednolitym przeznaczeniu i zagospodarowaniu, określanych na podstawie spójnych i wiarygodnych danych (uzyskiwanych z systemu ewidencji gruntów i budynków) przede wszystkim w zakresie dotyczącym zasięgu prawa własności do obiektów stanowiących przedmiot planu.

Literatura

- [1] Beynon-Davies P.: *Inżynieria systemów informacyjnych*. Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa 1999.
- [2] Dekret z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju (Dz. U. Nr 16, poz. 109), 1946.
- [3] Dygaszewicz J.: *Geodezja do potęgi enter*. Magazyn Geoinformacyjny Geodeta, nr 30, 2006.
- [4] Hycner R.: *Integracja procesów informacyjnych o terenie dla potrzeb miejscowego planowania przestrzennego*. Geodezja. Kwartalnik Akademii Górniczo-Hutniczej nr 114, 1992.

- [5] Hycner R., Kłeczek B.: *Analiza uwarunkowań przestrzennych i prawnych przy sporządzaniu projektów decyzji o warunkach zabudowy*. Przegląd Geodezyjny, nr 9, 2006.
- [6] Kafka K.: *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w świetle nowych przepisów*. Wydawnictwo Gall, Katowice 2003
- [7] Maślanka J.: *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Trzebinia – „Śródmieście-Południe” w postaci cyfrowej*. Temat badawczo-wdrożeniowy nr 30.30.150.268, AGH, Kraków 1998 (praca niepublikowana).
- [8] Maślanka J.: *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Trzebinia – „Górka” w postaci cyfrowej*. Temat badawczo-wdrożeniowy nr 30.30.150.276, AGH, Kraków, 1998 (praca niepublikowana).
- [9] Maślanka J.: *Opracowanie cyfrowej postaci projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectw Bolechowice, Brzezcie, Ujazd, Zelków położonych w Gminie Zabierzów*. Temat badawczo-wdrożeniowy nr 5.5.150.304, AGH, Kraków 1999 (praca niepublikowana).
- [10] Niewiadomski Z.: *Planowanie przestrzenne – zarys systemu*. Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis TM, Warszawa 2002.
- [11] PN-B-01027: *PN-B-01027 Rysunek budowlany. Oznaczenia graficzne stosowane w projektach zagospodarowania działki lub terenu*. PKN, Warszawa 2002.
- [12] Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu założenia i prowadzenia krajowego systemu informacji o terenie (Dz. U. Nr 80, poz. 866), 2001.
- [13] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 164, poz. 158), 2003.
- [14] Ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. 1975 r. Nr 11, poz. 67 i Nr 16, poz. 91), 1961.
- [15] Ustawa z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1989 r. Nr 17 z późn. zm.), 1984.
- [16] Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027 z późn. zm.), 1989.
- [17] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 z późn. zm.), 1994.
- [18] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

- [19] Wytyczne do opracowania planów przestrzennego zagospodarowania gmin. Załącznik 2: *Ujednolicone oznaczenia w planach gmin*. Ministerstwo Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska – Ministerstwo Rolnictwa, Warszawa 1978.
- [20] Zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie rodzajów i wzorów dokumentów stosowanych w pracach planistycznych (M.P. z 1995 r. Nr 3, poz. 40), 1994.